

ประโยค ป.ธ. ๓
สัมพันธ์ไทย
สอบ วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๘

อุปนิทวโยว ทานิสี
สมปยาโตสิ ยมสฺส สฺนฺติกํ
วาโสปี จ เต นตฺถิ อนุตรา
ปาเถยฺยปี จ เต น วิชฺชติ ฯ
โส กโรหิ ทิปมตฺตโน
ชิปปิ วายม ปณฺหิตโต ภว
นิตฺชนฺตมโล อนนฺจโกณ
น ปฺน ชาตฺตฺร อฺเปหิสฺสิติ ฯ

ตตฺถ อุปนิทวโยติ อุปาติ นิปาตมตฺตํ ฯ นิตวโย คตวโย อติกกนฺตวโย ฯ ตวมสิ
อิทานิ ตโย วเย อติกกमितวา มรณฺนเม จิตฺตติ อตฺถิ ฯ สมปยาโตสิ ยมสฺส สฺนฺติกนฺติ
มรณฺนเม คนฺตุํ สฺชฺชิตฺวา จิตฺตีสฺสิติ อตฺถิ ฯ วาโสปี จ เต นตฺถิ อนุตราติ ยถา มคฺคํ
คจฺจนฺตา ตานิ ตานิ กิจฺจํนิ กโรนฺตา อนุตรามคฺเค วสนฺติ น เหวํ ปรโลกํ คจฺจนฺตา ฯ น
หิ สกฺกา ปรโลกํ คจฺจนฺเตน อธิวาเสถ กติปาหํ ทานํ ตาว เหม ธิมมํ ตาว สฺถนฺมิตฺตํอิทํ
วตฺตํ อิตฺ ปน จวิตฺวา ปรโลเก นิพฺพตฺโต ว โหติ ฯ อิมมตฺถํ สฺนฺชาเยตํ วุตฺตํ ฯ
ปาเถยฺยนฺติ อิทํ กิจฺจํปี เทฺจฺจา วุตฺตเมว อุปาสกสฺส ปน ปฺนปฺนํ ทฬฺหิตฺกณฺตํ อิธํ
สฺตฺถารว คหิตํ ฯ ชาตฺตฺรนฺติ เอตฺถ พฺยาธิมรณฺนํปี คหิตานเว โหนฺติ ฯ (ธมฺมปทฺฐกถาย
สฺตฺตโม ภาโค/หน้า ๕)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓ สัมพันธไทย

สตุถา สยกตฺตา ใน อภาสิ ๑ อาชฺยาตบฺท กตฺตฺวาจก อีมา กิตฺติ ทฺเว กิตฺติ วิเสสน
ของ คาคา ๑ อวฺตฺตกมฺม ใน อภาสิ

ตฺวํ สยกตฺตา ใน อสิ ๑ อาชฺยาตบฺท กตฺตฺวาจก อุปฺนิตฺวโย
วิกตฺติกตฺตา ใน อสิ ๖ คัพฺพ อวฺชาเรน เข้ากับ อุปฺนิตฺวโย
อิทานิ กาลสฺสตุตฺตมฺมิ ใน อสิ ตฺวํ สยกตฺตา ใน อสิ ๑
อาชฺยาตบฺท กตฺตฺวาจก สมฺปยาโต* วิกตฺติกตฺตา ใน อสิ
ยมฺสฺส สามีสฺสมฺพฺนฺธ ในสนฺตฺกํ ๑ สมฺปาปฺุณฺนิยกมฺม ใน สมฺปยาโต
วาโส สยกตฺตา ใน นตฺถิ ๑ อาชฺยาตบฺท กตฺตฺวาจก ปี คัพฺพ
อเปกฺขตฺตฺถ เข้ากับ วาโส เต สามีสฺสมฺพฺนฺธ ใน วาโส อนฺตฺรา
ภินฺนนาธาร ใน วาโส ปาเถยฺยํ สยกตฺตา ใน น วิชฺชติ น
คัพฺพ ปรฺฏิเสธ ใน วิชฺชติ ๑ อาชฺยาตบฺท กตฺตฺวาจก ปี คัพฺพ
อเปกฺขตฺตฺถ เข้ากับ ปาเถยฺยํ เต สามีสฺสมฺพฺนฺธ ใน ปาเถยฺยํ จ
ลีคัพฺพ วากฺยสมฺจฺยตฺถ เข้ากับ อุปฺนิตฺวโยว ทานิสฺสิ, สมฺปยาโตสิ
ยมฺสฺส สนฺตฺกํ, วาโสปี เต นตฺถิ อนฺตฺรา และ ปาเถยฺยํปี เต
น วิชฺชติ โส วิเสสน ของ ตฺวํ ๑ สยกตฺตา ใน กโรหิ วายม
ภว และ น อุเปหิสฺสิ น คัพฺพ ปรฺฏิเสธ ใน อุเปหิสฺสิ กิริยาสิบฺท
อาชฺยาตบฺท กตฺตฺวาจก ทึปฺ อวฺตฺตกมฺม ใน กโรหิ อตฺตโน
สมฺปทาน ใน กโรหิ ชิปปิ กิริยาวิเสสน ใน วายม ปณฺหฺติโต
วิกตฺติกตฺตา ใน ภว นิทฺรณฺตมฺโล กิตฺติ อนนฺจฺจเณ กิตฺติ วิกตฺติกตฺตา
ใน หุตฺวา ๑ สมานกาลกิริยา ใน อุเปหิสฺสิ ปุณ กิริยาวิเสสน ใน
อุเปหิสฺสิ ชาตฺธิชฺร อวฺตฺตกมฺม ใน น อุเปหิสฺสิ อิตฺติ คัพฺพ สฺรูป ใน
อีมา ทฺเว คาคา ๑

* สมฺปยาโต : ส+ป+ยา+ต = พร้อมจะไปแล้ว, เกือบจะถึงแล้ว, ย่างเข้าใกล้แล้ว

สหุชชาตํ (ปทํ หรือ วจันํ ก็ได้) สยगतตฺตา ใน โหติ ๑ อาชฺยตบฺท กตฺตฺวาจก ตตฺถ วิเสสน ของ ปจฺมคาคายํ ๑ ภินฺนาชาร ใน ปเท (หรือ ตตฺถ วิเสสน ของ ปเทสุ ๑ นิทฺธารณ ใน ปเท ๑ นิทฺธารณีย) อุปนีตฺวโย สฺรูป ใน อิติ ๑ ศัพท์ สฺรูป ใน ปเท ๑ ภินฺนาชาร ใน สหุชชาตํ อุป สฺรูป ใน อิติ ๑ ศัพท์ สฺรูป ใน สหุชชาตํ นิปาตมตฺตํ วิกตีกตฺตา ใน โหติ ๑

ตฺวํ สยगतตฺตา ใน อสิ ๑ อาชฺยตบฺท กตฺตฺวาจก นีตฺวโย ก็ดี คตฺวโย ก็ดี อติกกนฺตฺวโย ก็ดี วิกตีกตฺตา ใน อสิ นีตฺวโย วิวริย ใน คตฺวโย ๑ วิวรณ และ วิวริย ใน อติกกนฺตฺวโย ๑ วิวรณ ๑ ตฺวํ สยगतตฺตา ใน อสิ ๑ อาชฺยตบฺท กตฺตฺวาจก อิทานิ กาลสฺตฺตมฺมี ใน อสิ ตโย วิเสสน ของ วเย ๑ อวฺตฺตกมฺม ใน อติกกมิตฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา ใน จิโต มรณฺมุขេ สมิปฺชาธ ใน จิโต ๑ วิกตีกตฺตา ใน อสิ อิติ ศัพท์ สฺรูป ใน อตฺถิ ๑ ลิงคตฺถ ๑

สมฺปยาโตสิ ยมฺสฺส สฺนฺติกํ สฺรูป ใน อิติ ๑ ศัพท์ สฺรูป ใน คาถาปาทสฺส ๑ สามีสมฺพนฺธ ใน อตฺถิ ตฺวํ สยगतตฺตา ใน อสิ ๑ อาชฺยตบฺท กตฺตฺวาจก มรณฺมุขํ สมฺปาปฺณียกมฺม ใน คนฺตุ ๑ ตฺมตฺถสมฺปทาน ใน สชฺไซ ๑ วิกตีกตฺตา ใน หุตฺวา ๑ สมานกาลกิริยา ใน จิโต ๑ วิกตีกตฺตา ใน อสิ อิติ ศัพท์ สฺรูป ใน อตฺถิ ๑ ลิงคตฺถ ๑

วาโสปี จ เต นฺตฺถิ อนฺตฺรา สฺรูป ใน อิติ ๑ ศัพท์ สฺรูป ใน คาถาปาทสฺส ๑ สามีสมฺพนฺธ ใน อตฺถิ ปุคฺคลา สยगतตฺตา ใน วสฺนฺติ ๑ อาชฺยตบฺท กตฺตฺวาจก ยถา ศัพท์ อุปมาไซตฺก มคฺคํ สมฺปาปฺณียกมฺม ใน คจฺจนฺตา ๑ วิเสสน ของ ปุคฺคลา ตานิ สองบท วิเสสน ของ กิจฺจานิ ๑ อวฺตฺตกมฺม ใน กโรนฺตา ๑ อพฺพนฺตรกิริยา ใน วสฺนฺติ อนฺตรามคฺเค อาชาร ใน วสฺนฺติ ปุคฺคลา สยगतตฺตา ใน วสฺนฺติ ๑ อาชฺยตบฺท กตฺตฺวาจก น ศัพท์ ปฏฺิเสธนตฺถ เอรํ ศัพท์ อุปเมยฺยไซตฺก ปรโลกํ สมฺปาปฺณียกมฺม ใน คจฺจนฺตา ๑ วิเสสน ของ ปุคฺคลา อนฺตรามคฺเค อาชาร ใน วสฺนฺติ ๑

หิ ศัพท์ เหตุไซตฺก ปุคฺคเลน อนนฺทิตกตฺตา ใน น สกฺกา น ศัพท์ ปฏฺิเสธ ใน สกฺกา ๑ กิริยาบท ภาววาจก ปรโลกํ สมฺปาปฺณียกมฺม ใน คจฺจนฺเตน ๑ วิเสสน ของ ปุคฺคเลน ตฺมฺเห เหตุกตฺตา ใน อธิวเสถ ๑ อาชฺยตบฺท เหตุกตฺตฺวาจก กติปาทํ การิตกมฺม

* คัมภีร์ปทฺวปฺลิตฺธิก (อธิบายสูตร ๖๐) และคัมภีร์สุโฆลาลังการฎีกา (อธิบายคาถา ๑๔) ได้ประพันธ์คาถาไว้ว่า

ปทํ จตฺตฺพิชํ วุตฺตํ

นามภฺยยาโตปสฺคฺคิกํ

นิปาตกณฺจ วิณฺญฺหิ

อสุโส ชลฺวาภิชาวตี ๑

ใน อธิวาเสถ อหํ สยกตฺตา ใน เหมมิ และ สุนามิ กิริยาสองบท อาชยาตบถ กตฺตฺวาจก ทานํ อวฺตตกมฺม ใน เหมมิ ตาว กิริยาวิเสสน ใน เหมมิ ฌมฺมํ อวฺตตกมฺม ใน สุนามิ ตาว กิริยาวิเสสน ใน สุนามิ อิติ คัพฺทํ สฺรูป ใน อาทีนํ วจนานิ อาทีนํ วิเสสน ของ วจนานิ (หรือ อธิวาเสถ ฯ เปฯ สุนามิติอาทีนํ วิเสสน ของ วจนานิ) ฯ อวฺตตกมฺม ใน วฺตฺตํ ๑ ตมฺตฺตสมฺปทาน ใน น สกฺกา ฯ

ปน คัพฺทํ วาภฺยารมฺภไซตก ปุคฺคโล สยกตฺตา ใน โหติ ๑ อาชยาตบถ กตฺตฺวาจก อิตฺโต วิเสสน ของ โลกโต ๑ อปาทน ใน จวิตฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา ใน นิพฺพตฺโต ปรโลเก อาชาร ใน นิพฺพตฺโต ๑ วิกตฺติกตฺตา ใน โหติ ๖ คัพฺทํ อวชารณ เข้ากับ นิพฺพตฺโต ฯ เอตํ วิเสสน ของ วจนํ ๑ วฺตตกมฺม ใน วฺตฺตํ สตฺถารา อนภิตฺตกตฺตา ใน วฺตฺตํ ๑ กิตฺตบถ กมฺมวาทก (วาโสปี จ เต อนฺตรธา สฺรูป ใน อิติ ๑ คัพฺทํ สฺรูป ใน เอตํ วจนํ) อิมํ วิเสสน ของ อตฺถํ ๑ อวฺตตกมฺม ใน สนฺธาย ๑ กิริยาวิเสสน ใน วฺตฺตํ อิติ คัพฺทํ สฺรูป ใน อตฺถอ ๑ ลิงฺคตฺถ ๑

อิทํ วิเสสน ของ ปทํ ๑ วฺตตกมฺม ใน วฺตฺตํ สตฺถารา อนภิตฺตกตฺตา ใน วฺตฺตํ ๑ กิตฺตบถ กมฺมวาทก ปาถฺยํ สฺรูป ใน อิติ ๑ คัพฺทํ อาทฺยตฺถ ใน อิทํ ปทํ กิณฺจาปี คัพฺทํ อนฺนุคฺคหตฺตฺถ เหฏฺฐา อาชาร ใน วฺตฺตํ เอว คัพฺทํ อวชารณ เข้ากับ วฺตฺตํ ปน คัพฺทํ อวฺจิสฺจฺจนตฺถ อิทํ วิเสสน ของ ปทํ ๑ วฺตตกมฺม ใน คหิตํ สตฺถารา อนภิตฺตกตฺตา ใน คหิตํ ๑ กิตฺตบถ กมฺมวาทก อุปาสกสฺส สมฺปทาน ใน ทฬฺหิกรณตฺถํ ปฺนปฺปฺนํ กิริยาวิเสสน ใน ทฬฺหิกรณตฺถํ ๑ สมฺปทาน ใน คหิตํ อิท วิเสสน ของ คาทายํ อปี คัพฺทํ อเปกฺขตฺถ เข้ากับ อิท คาทายํ อาชาร ใน คหิตํ ๑

พฺยาธิมรณานิ สยกตฺตา ใน โหนฺติ ๑ อาชยาตบถ กตฺตฺวาจก ชาติชฺรํ สฺรูป ใน อิติ ๑ คัพฺทํ สฺรูป ใน เอตฺถ ปเท เอตฺถ วิเสสน ของ ปเท ๑ อาชาร ใน คหิตานิ ปี คัพฺทํ อเปกฺขตฺถ เข้ากับ พฺยาธิมรณานิ คหิตานิ วิกตฺติกตฺตา ใน โหนฺติ เอว คัพฺทํ อวชารณ เข้ากับ คหิตานิ ๑

พระราชปริยัติโมลี เขมสรโณ วัดพระงาม จ. นครปฐม
สนามหลวงแผนกบาลี

สัมพันธ์.
ตรวจแก้.